

A kisebbségi választásokról

2010-ben kisebbségi önkormányzatokat választunk: egyidőben a helyhatósági választásokkal, de más szavazófülkében. Nem lesznek független jelöltek, a civil szervezetek állítanak jelöltet, úgy, mint legutóbb 2006-ban. Honlapunkon – és a BARÁTSÁG-ban is – részletesen foglalkozunk a kérdésekkel, amelyek már eddig felmerültek, de számítunk olvasóink érdeklődésére is. Dr. Buzál Attilát kértük fel a válaszadásra.

Kit lehet megválasztani, ki lehet jelölt?

A települési kisebbségi önkormányzati választásokon jelölt az a magyar állampolgár lehet, aki a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényben meghatározott kisebbséghez tartozik, a kisebbséghez tartozását vállalja és kinyilvánítja, kisebbségi választói jegyzékben szerepel és a helyi önkormányzati képviselő és polgármesterek választásán választójoggal rendelkezik. A jelöltnek nyilatkoznia kell arról, hogy

- 1.) a kisebbség képviselőjét vállalja-e,
- 2.) a kisebbségi közösség nyelvét ismeri-e,
- 3.) a kisebbségi közösség kultúráját és hagyományait ismeri-e,
- 4.) volt-e korábban más kisebbség kisebbségi önkormányzatának tagja vagy tisztviselője.

Ki állíthat jelölteket és hogyan?

Kizárólag jelölő szervezet által állított jelölt indulhat a választáson. Jelölő szervezet lehet az egyesületi jogról szóló törvény szerint 3 éve bejegyzett olyan társadalmi szervezet, amelynek alapszabályában rögzített célként szerepel az adott nemzeti vagy etnikai kisebbség képviselője. A 2010. évi választásokon tehát a 2007 októberéig bejegyzett szervezetek állíthatnak jelöltet.

Mely szervezetek minősülnek nemzetiségi szervezeteknek?

Jelölő szervezetként az az egyesület vehet részt a választásokon, amelynek az alapszabálya tartalmazza az adott nemzeti vagy etnikai kisebbség képviselőjét. Ilyen szervezet lehet a megyei bíróságon nyilvántartásba vett (hétköznapi szóhasználatban „bejegyzett”) táncsoport, énekkar, hagyományörző egyesület, kulturális, oktatási, érdekvédelmi szervezet stb.

Alapítványok, közhasznú alapítványok állíthatnak-e jelöltet, illetve jelölteket?

Kizárólag az egyesületi jogról szóló törvény alapján bejegyzett egyesületek állíthatnak jelölteket. Alapítvány, közhasznú alapítvány, közhasznú társaság azonban nem lehet jelölő szervezet.

Hogyan állíthatunk jelöltet, jelölteket?

1. Jelöltet a már említett jelölő szervezet állíthat. A jelölő szervezetnek a választások kitűzését követően

be kell jelentenie azt a szándékát, hogy jelölő szervezetként kíván részt venni a választásokon, tehát jelöltet, vagy listát kíván állítani. A bejelentésen túl szükséges csatolni a társadalmi szervezetek bírósági nyilvántartásából a választás kitűzését követően kiállított kivonatot. Gyakorlatilag ugyanolyan igazolást kell beszerezni a nyilvántartást végző bíróságtól, mint amilyent a pályázatokhoz csatolunk. Ezen túl a jelölő szervezet bejelentéséhez csatolni kell annak alapszabályát, amely bizonyítja, hogy a törvényben meghatározott feltételnek megfelelően, alapszabályában rögzített célja az adott nemzeti vagy etnikai kisebbség képviselője.

A bejelentéshez szükséges nyomtatványt a helyi választási irodánál lehet beszerezni.

Amennyiben a jelölő szervezet több megye, illetőleg a főváros és valamely megye területén is jelöltet vagy listát kíván állítani, az Országos Választási Bizottságnál,

ha a jelölő szervezet csak egy megye, illetőleg a főváros területén belül, illetőleg több településen kíván jelöltet állítani, a területi választási bizottságnál,

ha a jelölő szervezet csak egy településen kíván jelöltet állítani, a helyi választási bizottságnál kell megtennie a bejelentést.

A jelölő szervezet nyilvántartásba vételéről az illetékes választási bizottság igazolást állít ki.

2. A jelölő szervezet jelöltet legkésőbb a szavazás napját megelőző 23. napig jelenthet be a helyi választási bizottságnál, az erre szolgáló nyomtatványon, amelyet szintén a választási irodától lehet beszerezni.

Ki, kik szavazhatnak?

A települési kisebbségi önkormányzati választásokon csak azok szavazhatnak, akik a választói jegyzékben szerepelnek.

Hogyan készül a választói jegyzék?

A helyi választási iroda levél útján tájékoztatja a választójoggal rendelkező magyar állampolgárokat a kisebbségi választói jegyzékbe való felvétellel kapcsolatos tudnivalókról, és megküldi részükre a kisebbségi választói jegyzékbe vétel iránti kérelmet. A kisebbségi választói jegyzékbe való felvételt kérni lehet a lakcím szerint illetékes helyi választási iroda

vezetőjétől, a kérelemnek az önkormányzat épületében elhelyezett gyűjtőláda helyezésével.

A kisebbségi választói jegyzékbe való felvétel iránti kérelmet „kisebbségi választói jegyzékbe vétel iránti kérelem” nyomtatványon lehet benyújtani.

Kérelem tartalmazza a választópolgár családi és utónevét, születési családi és utónevét, lakóhelyét, személyi azonosítóját, nyilatkozatát arról, hogy az adott nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozik, továbbá az aláírást.

Amennyiben a polgár több kisebbség választói jegyzékébe is kéri felvételét, valamennyi kérelme érvénytelen.

A jegyzék nem nyilvános.

A helyi választási iroda vezetője határozattal dönt a kérelmező kisebbségi választói jegyzékbe vételéről.

Amennyiben a jegyzékbe való felvételt a választási iroda vezetője megtagadja, a határozat ellen jogorvoslattal lehet élni a választási bizottságnál.

Hogyan szavazunk? Egy községben, városban, kerületben egy-egy szavazókör lesz, ahol szavazni lehet a kisebbségi önkormányzatra?

Minden településen egy kisebbségi szavazókör lesz, amely nem azonos helyen lesz a települési önkormányzati szavazókörrel.

Ha nagy a város vagy a kerület, lehet-e több szavazófülkét, szavazókört kérni? Kitől, hogyan?

A jogszabály egy szavazókör megnyitását teszi kötelezővé, de nem kizárt, hogy több szavazókör legyen, ezt a választási iroda vezetőjénél kell kezdeményezni.

Kell-e értesíteni a választópolgárt a kisebbségi választójogi jegyzékbe való felvételről?

A Választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 115/R § (1) bekezdése kimondja „a helyi választási iroda vezetője legkésőbb július 15-én határozattal dönt a kérelmező kisebbségi választói jegyzékbe vételéről.”

Véleményem szerint a döntést közölni kell az érintetttel, mely határozati formában történik.

(A törvény csak a kérelmező kisebbségi választói jegyzékbe vételének megtagadása esetén írja elő a döntés határozati formában történő haladéktalan közlését, de úgy gondolom, hogy a választópolgárnak joga van arra, hogy a jegyzékbe való felvételtől is értesüljön. Ezt a kérdést a közeljövőben megalkotandó végrehajtási rendelet fogja feltehetően egyértelműsíteni.)

Szavazhat-e a települési kisebbségi önkormányzati választásokon kettős állampolgár?

A kisebbségi önkormányzati képviselők választásáról, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIV. törvény 2. § (1) bekezdése szerint „a települési kisebbségi önkormányzati választásokon

választó és választható (a továbbiakban: kisebbségi választópolgár), aki

a) a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényben meghatározott kisebbséghez tartozik, és a kisebbséghez tartozását vállalja és kinyilvánítja,

b) magyar állampolgár,

c) a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választójoggal rendelkezik, valamint

d) a kisebbségi választói jegyzékben szerepel”

E rendelkezés nem zárja ki a kettős állampolgárokat a szavazásból, feltéve, hogy a választópolgár magyar állampolgár is. Tehát ha valamely választópolgár magyar állampolgársággal és valamely más állampolgársággal rendelkezik és megfelel a törvényben meghatározott egyéb feltételeknek, a választáson választhat és választható.

Lesznek-e időközi kisebbségi választások?

Nem. A települési kisebbségi önkormányzatok 2010. évi megválasztását követően nem kerülhet sor a ciklusban időközi választásra, erre a törvény nem ad lehetőséget. Ennek alapvetően az az oka, hogy a települési kisebbségi önkormányzati választásokat követően haladéktalanul meg kell semmisíteni a kisebbségi választói jegyzéket. Ezzel gyakorlatilag a választói jegyzék megsemmisül, nem reprodukálható.

Hány fő jelölhető a települési kisebbségi önkormányzati választásokon?

A választást akkor lehet megtartani, ha legalább 5 jelölt van. Ennél több jelöltet természetesen lehet jelölni, sőt célszerű is. Miután nem lehet időközi választásokat tartani, célszerű több jelöltet állítani, annak érdekében, hogy a teljes választási ciklus alatt – az esetleges lemondások, vagy egyéb okok, pl.: elhalálozás – megüresedett képviselői helyeket be lehessen tölteni.

Jelentkezhet-e valaki több kisebbség választói névjegyzékébe?

Ha valaki több kisebbség választói jegyzékébe is kéri felvételét, valamennyi kérelme érvénytelen.

Mi történik akkor, ha két vagy több jelölt azonos számú szavazatot kap?

A kisebbségi választópolgár legfeljebb 5 jelöltre szavazhat.

Eredménytelen a választás, ha 5-nél kevesebb jelölt kap érvényes szavazatot.

Képviselő az az 5 jelölt lesz, aki a legtöbb szavazatot kapta.

Szavazategyenlőség esetén sorsolással kell megállapítani, hogy az egyenlő számú szavazatot elért jelöltek közül melyik szerez mandátumot. Az a jelölt, aki egyetlen szavazatot sem kapott, nem lehet képviselő.

Melyek a kisebbségi törvény (1993. évi LXVII. törvény) 2005. november 25. napján hatályba lépett módosításainak azon rendelkezései, amelyet már a hatálybalépéstől alkalmazni kell?

A legfontosabbak ezek közül (nem a teljesség igényével):

1. *A helyi sajtó, a helyi hagyományápolás és kultúra, valamint a kollektív nyelvhasználat kérdéskörében a kisebbségi lakosságot e minőségében érintő helyi önkormányzati rendeletet a képviselő-testület csak az e lakosságot képviselő települési kisebbségi önkormányzat egyetértésével alkothatja meg.*

A kisebbségi intézmények vezetőinek kinevezésére (felmentésére, vezetői megbízás visszavonására) – ha nem a települési kisebbségi önkormányzat gyakorolja a kinevezési jogot – illetőleg a kisebbséghez tartozók képzésére is kiterjedő helyi önkormányzati döntés meghozatalára *csak az érintett települési kisebbségi önkormányzat egyetértésével* kerülhet sor. Települési kisebbségi önkormányzat hiányában az adott kisebbség helyi egyesületeinek véleményét ki kell kérni.

Ha a helyi önkormányzat a fent említett egyetértés vagy vélemény hiányában dönt, az érintett települési kisebbségi önkormányzat kezdeményezésére indokolt esetben jogorvoslatért a bírósághoz, illetve az Alkotmánybírósághoz lehet fordulni. A települési kisebbségi önkormányzat kezdeményezése a megtámadott döntés végrehajtására halasztó hatályú.

Ha a közigazgatási hivatal nem ért egyet a települési kisebbségi önkormányzat kezdeményezésével és ezért nem fordul a bírósághoz vagy az Alkotmánybírósághoz, azt közvetlenül a kisebbségi önkormányzat is megteheti. A kisebbségi önkormányzat ilyen irányú kezdeményezése a végrehajtás szempontjából nem halasztó hatályú, azonban a kisebbségi önkormányzat a végrehajtás felfüggesztését kérheti a bíróságtól.

2. A települési kisebbségi önkormányzat képviselő-testülete szükség szerint, a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott számú, de *évente legalább négy ülést tart.* Az ülést össze kell hívni a települési kisebbségi önkormányzati képviselők több, mint egyharmadának vagy a települési kisebbségi önkormányzat bizottságának indítványára. Az ülést az elnök hívja össze és vezeti.

3. A testület üléséről jegyzőkönyvet kell készíteni. A jegyzőkönyvet a kisebbség nyelvén és magyar nyelven vagy kizárólag magyar nyelven kell készíteni.

A jegyzőkönyv elkészítéséről az elnök gondoskodik. A jegyzőkönyvet az elnök és a testület által – a képviselők közül – kijelölt jegyzőkönyv-hitelesítő írja alá. Az elnök a jegyzőkönyvet az ülést követő 15 napon belül megküldi a helyi önkormányzat jegyzőjének.

4. A települési kisebbségi önkormányzat testületének döntéshozatalából kizárható az, akit vagy akinek hozzátartozóját az ügy személyesen érinti. A képviselő köteles bejelenteni a személyes érintettséget. A kizárásról az érintett képviselő kezdeményezésére vagy bármely más települési kisebbségi önkormányzati képviselő javaslatára a testület dönt. A kizárt képviselő a határozatképesség szempontjából jelenlétnek minősül.

5. *A települési kisebbségi önkormányzat testülete évente legalább egyszer közmeghallgatást tart.*

6. A települési kisebbségi önkormányzat testülete a megbízatásának lejártá előtt név szerinti szavazással, minősített többségű döntéssel kimondhatja a feloszlását.

7. *A települési kisebbségi önkormányzat elnöke a helyi önkormányzat képviselő-testületi ülésén tanácskozási joggal vesz részt.*

Hogyan történik a jelöltállítás a gyakorlatban?

Mint ahogy azt már a korábbi számokban is kifejtettük, megszűnik a független jelölés lehetősége.

Jelölteket kizárólag a megyei/fővárosi bíróság által nyilvántartásba vett társadalmi szervezetek (egyesületek) jelölhetnek, amely egyesületek alapszabálya tartalmazza az adott kisebbség képviselőjét, és a nyilvántartásba vételük jogerősen megtörtént.

A jelölő szervezetek az általuk jelölni kívánt személyt a választás megelőző 23. napig jelenthetik be a helyi választási bizottságnál az erre rendszeresített úrlapon. Az úrlap a helyi választási irodában szerezhető be. Amennyiben a jelölő szervezet több településen (kerületben) kíván jelölteket indítani, célszerű a területi választási irodánál megtenni a bejelentést.

A települési kisebbségi önkormányzati választásokat a helyi választási bizottság fogja kitűzni a települési önkormányzati és polgármester választásokkal azonos időpontra. A jelöltek bejelentésének konkrét határidejét ennek az időpontban az ismeretében lehet kiszámolni.

A jelölő szervezetet a választások kitűzését követően lehet bejelenteni a helyi vagy a területi, illetve az országos választási irodánál az erre rendszeresített úrlapon.

A bejelentéshez csatolni kell a bíróság azon igazolását, hogy a szervezet nyilvántartásba van véve, továbbá a szervezet alapszabályát. A bíróság által kiadott igazolás dátuma későbbi kell legyen a választások kitűzésének dátumánál.

A folyamat végén a jelöltek, illetve a jelölő szervezetek nyilvántartásba vételéről az adott szintnek megfelelő választási bizottság dönt.